

Bengt Pettersson

Den ekonomiska politikens bindningar borde utforskas!

När en politiker eller hans rådgivare i ekonomisk-politiska frågor läser John T. Dunlops uppsats finner han den troligen fylld av riktiga men en smula självklara teser och påpekanden. Samtidigt anser han nog att Dunlop skjuter en bit över målet när han sammanfattningsvis häv-

dar att "utformningen av den ekonomiska politiken idag är en annorlunda konst som kräver annorlunda synsätt och färdigheter eftersom statens roll är avgjort annorlunda gentemot gångna tider".

Möjligen passar detta in i en beskrivning av situationen i USA. I Sverige är den institutionella miljön enklare och avsevärt lättare att överblicka. Det har knappast ännu gått så långt i vårt land att tom regeringens eller riksbankens egna rådgivare blivit som Dunlop säger "mindre användbara".

Dunlops uppsats bör nog istället läsas och begrundas av våra akademiska ekonomer i den yngre generationen. Deras

Fil kand BENG T P E T T E R S S O N är avdelningschef och chefens ställföreträdare vid Konjunkturinstitutet där han huvudsakligen ansvarar för den löpande konjunkturanalysen.

institutionella kunnande är ofta begränsat till smala sektorer och de saknar ofta tillräcklig förståelse för – såsom Dunlop uttrycker det – att det grundläggande synsättet måste vara såväl politiskt som ekonomiskt när det gäller förslag till lösningar av samhällsekonomiska problem.

Självklart bör det inte vara så att en obunden forskare skall eftersträva att begränsa sina inlägg i den ekonomiska debatten till enbart förslag och idéer som är politiskt genomförbara på kort sikt. Men det är heller knappast så att en total omedvetenhet om politiska begränsningar och institutionella trögheter, om hur de långsiktiga balansproblemen påverkas av valet av konjunkturstabiliserande politik liksom om reaktionsmönstren hos intresseorganisationer m m ger de bästa förutsättningarna åt den som önskar axla en roll som förnyare av den ekonomiska politiken. Detta är allvarligt eftersom våra obundna akademiska ekonomer i längden är oumbärliga som idéskapare och opinionsbildare inom det här området.

Det en akademisk ekonom idag presenterar faller ofta nog på hälleberget. När det han säger utmynnar i konkreta förslag till ekonomisk-politiska åtgärder, blir reaktionen vanligen densamma som den bekanta från Gunnar Sträng: en ekonom är uppenbarligen en person som tror att ekonomisk politik bedrivs på så sätt att landets finansminister sitter i sin ensamhet och trycker på knappar och drar i spakar ungefär som en flygplanspilott.

Sådan var förvisso inte Gunnar Strängs situation och ännu mindre är den i dag Mundebos.

Hurdan är den då?

Ännu har ingen i dagens generation av akademiska ekonomer vare sig ställt denna fråga eller sökt besvara den. Sträng och Mundebo kunde kanske berättat själva. Men det har de faktiskt inte gjort och för övrigt skulle deras respekti-

ve skildringar bli personligt färgade, inbördes osystematiska och säkert lämna mycket därhän som senare skulle visa sig värdefullt att få klarlagt. Vi har här en sk vit fläck som borde bli föremål för forskning. Men på sin höjd spottar man på den. I stället borde universitetsforskningen utveckla metoder och analysinstrument för att kvantifiera och precisera de ramar inom vilka den ekonomiska politiken vid föreliggande bindningar kunnat röra sig, liksom de spelregler som förment eller faktiskt gällt inom dessa ramar under olika tidsskeden.

En verksamhet som går ut på att strukturera och empiriskt analysera villkoren för den ekonomiska politiken borde med andra ord administreras fram och uppmuntras. En liten kompletterande utbyggnad alltså av den nuvarande forskningsverksamheten. En replipunkt skulle därmed också byggas upp inom det akademiska verksamhetsfältet gentemot onyanserad kritik för bristande verklighetskontakt. Assar Lindbeck gjorde 1976 [Lindbeck 1976] en uppmärksammad insats i den här riktningen på ett teoretiskt plan med sin uppsats om den endogena politikern. Får han några efterföljare med empiriska ambitioner?

Dunlops uppsats är egentligen mest intressant som ett fenomen i sig. Den är skriven av en akademiker som under något år arbetat som politiker och därefter återvänt till det akademiska livet. Dunlops närkontakt av tredje graden med ekonomisk-politiska problem har fått honom att reagera mot en, som han uppfattar det, orationellt stor klyfta mellan teori och praktik.

Är det så, är det också lyckosamt för den amerikanska ekonomiska forskningen att Dunlop ej är ensam som akademiker med ett parentetiskt förflutet i politiken. Tvärtom har under senare år ett stort antal högt kvalificerade ekonomer tjänstgjort i den amerikanska administrationen och därefter återvänt till sina uni-

versitet. Troligen med ett stimulerande inflytande bakåt och inåt mot forskningen som följd.

Något att tänka på för vårt land kanske. Den nuvarande regeringen innefattar visserligen redan en ekonom av den här sorten på en mycket framskjuten post. Men några till i framträdande ställning och Ola Ullsten kanske både räddar sig själv och främjar den framtida forsk-

ningen. Ett antal professorer skulle i vart fall få lite av den arbetslivserfarenhet som numera är en merit hos de elever de är satta att lära.

Referenser

Lindbeck, A, [1976], "Stabilization Policy in Open Economies with Endogenous Politicians", *American Economic Review*, May